

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa H. P.
przeciwko S. S.A. z siedzibą w W.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 sierpnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 28 kwietnia 2020 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) nie obciąża powódki obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2020 r. Sąd Apelacyjny w [...]. oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 12 lipca 2019 r., uwzględniającego jedynie w części jej powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego [...] z dnia 31 sierpnia 2008 r. wystawionego przez S. S.A. w W. (dalej - „Bank”) i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowy w P. z dnia 20 kwietnia 2010 r., tj. w zakresie niezapłaconych odsetek umownych w kwocie 20.564,67 zł,

odsetek za opóźnienie w spłacie wymagalnego kapitału naliczonych do dnia postawienia pożyczki w stan wymagalności w kwocie 188,19 zł, odsetek za opóźnienie w spłacie wymagalnego kapitału od dnia wymagalności do dnia wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego (31 sierpnia 2008 r.) w kwocie 51.953,87 zł, innych kosztów, tj. korespondencji, prowizji i windykacji w kwocie 1.471,05 zł, dalszych odsetek za opóźnienie liczonych od kwoty 402.266,44 zł według zmiennej stopy procentowej obowiązującej w Banku (nie więcej jednak niż czterokrotną wysokość stopy kredytu lombardowego NBP) za okres od 1 września 2009 r. do 12 lipca 2019 r., oraz oddalającego powództwo w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powódka wskazała przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Jej zdaniem, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, wyrażające się w pytaniu, „Czy ustanowienie hipoteki - poprzez oświadczenie woli złożone w banku i potwierdzone przez pracownika banku - na zabudowanej budynkiem mieszkalnym nieruchomości gruntowej przez właściciela tejże nieruchomości, będącego konsumentem, na zabezpieczenie spłaty pożyczki bankowej, zaciągniętej przez osobę trzecią (będącą osobą fizyczną, obcą wobec tegoż konsumenta) dotknięte jest sankcją nieważności z powodu sprzeczności takiej czynności z zasadami współżycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.), w szczególności gdy konsument ten nie jest wyczerpująco przez bank - profesjonalistę w obrocie poinformowany o skutkach złożenia takiego oświadczenia, a działał on w przekonaniu o bezpieczeństwie tejże czynności, bazując jedynie na nieprawdziwych informacjach powziętych od beneficjenta owej pożyczki (pożyczkobiorcy), za wiedzą banku?”

Skarżąca dostrzegła też potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, wyrażając ją w pytaniach:

1. „Czy na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik może pozbawić tytuł wykonawczy wykonalności gdy: a) tytułem wykonawczym jest bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony przed 15 kwietnia 2015 r. i któremu to tytułowi została nadana klauzula wykonalności również przed 15 kwietnia 2015 r. b) wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie ww. tytułu wykonawczego

został złożony po 15 kwietnia 2015 r. (w niniejszej sprawie - 16 czerwca 2015 r.) c) egzekucja z nieruchomości na podstawie opisanego wyżej tytułu toczy się do dzisiaj, tj. zarówno po wydaniu i ogłoszeniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 15 kwietnia 2015 r., sygn. P 45/12, stwierdzającego niezgodność z art. 32 ust. 1 Konstytucji przepisów Prawa bankowego stanowiących podstawy wystawiania przez banki wobec swoich kontrahentów bankowych tytułów egzekucyjnych - jak i po dniu 27 listopada 2015 r., tj. po dniu wejścia w życie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 25 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, który to przepis wyrugował z polskiego systemu prawnego hybrydalną i patologiczną instytucję bankowego tytułu egzekucyjnego?"

2. „Czy za zdarzenie prawne, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., tj. zdarzenie, które nastąpiło po powstaniu tytułu egzekucyjnego, będącego bankowym tytułem egzekucyjnym, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, można uznać wydanie i ogłoszenie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 15 kwietnia 2015 r., stwierdzającego niezgodność z Konstytucją RP przepisów ustawy Prawo bankowe wystawianie w Rzeczypospolitej Polskiej przez banki jako wierzycieli wobec swoich dłużników bankowych tytułów egzekucyjnych, mających moc prawną prawomocnych wyroków sądowych, biorąc pod uwagę, że odroczenie wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego sprzeczność przepisu ustawy z Konstytucją RP nie stanowi przeszkody do uznania przez sąd, że przepis ten był sprzeczny z Konstytucją od jego uchwalenia?.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Powołanie się zaś na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne

z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por. m.in. postanowienia z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ., z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ., z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ., z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, nie publ.).

Zagadnienia i wątpliwości przedstawione przez skarżącą nie czynią zadość wskazanym wymaganiom.

Kwestia skutków wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 14 kwietnia 2015 r., P 45/12 była już przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego, zwracającego konsekwentnie uwagę na prospektywny skutek tego wyroku oraz wskazującego, że usunięcie z systemu prawnego instytucji bankowego tytułu egzekucyjnego było wynikiem zmian normatywnych dokonanych ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., poz. 1854), która weszła w życie w dniu 27 listopada 2015 r., a której przepis art. 11 ust. 3 stanowi, iż bankowy tytuł egzekucyjny, któremu nadano klauzulę wykonalności na podstawie przepisów dotychczasowych, zachowuje moc tytułu wykonawczego także po dniu wejścia w życie tej ustawy. W konsekwencji Sąd uznawał za bezzasadne podważanie w trybie powództwa opozycyjnego - z powołaniem się na niekonstytucyjność regulacji bankowego tytułu egzekucyjnego, wynikającą z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r., odraczającego utratę jej mocy obowiązującej - tytułów egzekucyjnych powstałych przed datą wejścia w życie ww. ustawy (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2017 r., II CSK 440/16, niepubl. i z dnia 9 lutego 2018 r., I CSK 390/17, niepubl., postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2018 r., V CSK 659/17, niepubl., z dnia 6 czerwca 2018 r., III CZP 2/18, niepubl. i z dnia 12 października 2018 r., V CSK 183/18, niepubl.). Wniosek o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania nie odnosi się do tych wypowiedzi ani nie przytacza innych - przeciwnych zaprezentowanym wyżej - poglądów. Nie wskazuje także w drodze stosownego wyводу, jakie wątpliwości pozostają nierozstrzygnięte lub które z prezentowanych w orzecznictwie i doktrynie stanowisk wymagają zmiany. Tym samym nie uzasadnia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Z kolei sformułowane w skardze kasacyjnej zagadnienie prawne nie przystaje do poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy pozostaje związany na mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. Z ustaleń tych wynika, że Bank nie brał udziału w zawieraniu „umowy użyczenia”, w dniu 16 kwietnia 2007 r. nie wiedział o jej zawarciu, o umowie tej nie wspominał żaden z dokumentów przedstawionych mu i przygotowanych przezeń w kwietniu 2007 r. Do umowy tej nie odwoływało się również złożone przez powódkę oświadczenie o ustanowieniu hipoteki i dokumenty złożone do sądu wieczystoksięgowego opatrzone jej własnoręcznym podpisem. W dokumentach tych wskazano natomiast górną granicę przyszłych należności na rzecz banku i planowany okres spłaty. Powódka złożyła również podpis na umowie cesji praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości, w której to umowie zobowiązywała się do odnawiania ubezpieczenia w całym okresie kredytowania. Stanowisko skarżącej, które sprowadza się w istocie do twierdzenia, że pozwany powinien był wskazać jej na wadliwość zawartej przez nią z kredytobiorcą „umowy użyczenia”, pomija zatem, iż treść tej umowy znana była jedynie jej stronom, a ze składanych przez powódkę oświadczeń nie wynikało, aby ustanawiane zabezpieczenie kredytu na jej nieruchomości miało być ograniczone 18-miesięcznym terminem.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. oraz - co do kosztów - art. 102 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.